

Adopcja ze wskazaniem

Ta dozwolona przez polskie prawo forma przysposobienia ma miejsce, gdy biologiczni rodzice wskazują konkretną rodzinę adopcyjną i przed sądem opiekuńczym wyrażają zgodę na adopcję.

Adopcja ze wskazaniem jest przeciwieństwem adopcji blankietowej, przy której rodzice zrzekają się praw rodzicielskich i wyrażają zgodę przed sądem rodzinnym na przysposobienie ich dziecka przez anonimowych rodziców adopcyjnych.

Procedura

Aby doszło do przysposobienia ze wskazaniem, potrzebna jest zgoda matki biologicznej (rodziców biologicznych) wskazująca konkretną rodzinę adopcyjną i złożona przed sądem opiekuńczym właściwym dla miejsca zamieszkania rodziny lub osoby przysposabiającej.

Rodzice biologiczni, którzy nie chcą wychowywać własnego dziecka, najwcześniej sześć tygodni po jego urodzeniu składają do sądu rodzinnego:

- oświadczenie woli o zrzeczeniu się praw do dziecka, z zaznaczeniem, kto ma je adoptować,
- akt urodzenia dziecka,
- metryki urodzenia rodziców

Kandydaci na rodziców adopcyjnych składają równocześnie do sądu rodzinnego:

- wniosek o pełne przysposobienie konkretnego dziecka,
- odpis aktu małżeństwa (w przypadku osoby samotnej – odpis aktu urodzenia),
- zaświadczenie o stanie zdrowia,
- informacje o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego,
- zaświadczenie o stanie majątkowym, zarobkach.

W świetle obowiązujących obecnie przepisów adopcje ze wskazaniem nie powinny odbywać się bez udziału ośrodka adopcyjnego, bowiem zgod-

nie z art. 154 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej prowadzenie procedur adopcyjnych stanowi wyłączną kompetencję ośrodka adopcyjnego. Jednak ustawa o pieczy nie reguluje adopcji ze wskazaniem.

Szkolenie adopcyjne

Przy adopcji ze wskazaniem nie ma procesu przygotowywania kandydatów, tylko sąd na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego podejmuje decyzję, uwzględniając dobro dziecka.

Jednak zgodnie z art. 172 ust. 1, 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, kandydaci do przysposobienia dziecka są obowiązani posiadać świadectwo kwalifikacyjne ukończenia szkolenia organizowanego przez ośrodek adopcyjny. Obowiązek ten nie dotyczy kandydatów spokrewnionych lub spowinowacanych z dzieckiem lub sprawujących nad nim rodzinną pieczę zastępczą.

Rola sądu

Orzeczenie o przysposobieniu zawsze wydaje sąd po przeprowadzeniu rozprawy. Na rozprawę wzywa przysposabiającego i osoby, których zgoda na przysposobienie jest potrzebna, czyli w wypadku adopcji ze wskazaniem, rodziców biologicznych dziecka. Przed wydaniem orzeczenia sąd opiekuńczy bada, czy adopcja jest zgodna z interesem dziecka. Może zwrócić się do ośrodka adopcyjnego o zbadanie sytuacji życiowej kandydatów i wydanie opinii (zgodnie z art. 586 §4 Kodeksu postępowania cywilnego, przed wydaniem orzeczenia sąd opiekuńczy zasięga opinii ośrodka adopcyj-

nego odnośnie do kandydatów na rodziców adopcyjnych).

Jeżeli kandydaci uzyskają pozytywną opinię, sąd opiekuńczy powinien orzec adopcję.

UWAGA!

Rodzice biologiczni z ograniczonymi prawami bądź pozbawieni praw rodzicielskich nie mogą wskazać rodziny adopcyjnej.

Matka naturalna może w ciągu sześciu tygodni od porodu rozmyślić się, zmienić zdanie i mimo deklarowanej wcześniej zgody na oddanie dziecka wskazanym osobom, wycofać zgodę.

Może to uczynić jeszcze w trakcie sądowego postępowania adopcyjnego. Czas sześciu tygodni dany jest matce na dokładne przemyślenie, zastanowienie się nad swoją decyzją i jej skutkami.

PRZYKŁAD

Przyszłość dla rodziców adopcyjnych „wskazanych” może okazać się dramatyczna. Jak u Ani i Janka. Matka biologiczna ich „synka” miała 18 lat i plany, w których nie było miejsca na dziecko. Gdy Patryk miał 3 miesiące i sądowe postępowanie adopcyjne było w toku, a wskazani rodzice adopcyjni pokochali dziecko całym sercem, matka biologiczna stanęła przed ich domem. Stała tak przez kilka dni. Rodzice adopcyjni psychicznie nie wytrzymałi, płakali, oddając dziecko.

Miejsce pobytu dziecka

Dziecko ze szpitala może zabrać tylko matka biologiczna. Jeżeli tego nie chce i wskazuje rodziców adopcyjnych, kan-

dydaci na rodziców przysposabiających powinni złożyć wniosek do sądu opiekuńczego o ustanowienie ich rodziną zastępczą dla dziecka do czasu uregulowania jego sytuacji prawnej i uzyskania zarządzenia tymczasowe, zezwalające im na opiekę nad dzieckiem. Zarządzenie tymczasowe jest natychmiast wykonalne i obowiązuje do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.

Ta forma adopcji w sytuacji, gdy matka nie może podjąć się opieki nad dzieckiem, nie jest w stanie go utrzymać, a jest zatroskana o jego los, pozwala oszczędzić dziecku pobytu w pogotowiu rodzinnym czy innej placówce, gdzie będzie oczekiwać na uregulowanie swojej sytuacji prawnej, znalezienie odpowiednich rodziców, gdyż proces ten może trwać nawet kilka lat.

Cele

PRZYKŁAD

Karolina „szukała” swego obecnie rocznego synka przez kilka miesięcy. Chciała być pewna, że matka biologiczna chce oddać dziecko naprawdę i dla jego dobra. Była obecna na sali porodowej. Gdy dziecko się urodziło pierwsza wzięła je na ręce. Była przy nim cały czas, karmiła butelką, pielęgnowała. Po wypisie ze szpitala zabrała do własnego domu. Jeszcze w czasie pobytu dziecka w szpitalu przyszli rodzice adopcyjni złożyli wniosek do sądu o powierzenie tymczasowej opieki nad dzieckiem w formie rodziny zastępczej, a matka biologiczna oświadczenie o powierzeniu dziecka wskazanej rodzinie. Po sześciu tygodniach kandydaci na rodziców adopcyjnych złożyli do sądu opiekuńczego wniosek o przysposobienie dziecka, a matka naturalna o zrzeczeniu się praw rodzicielskich na rzecz konkretnej rodziny.

Adopcja ze wskazaniem to instytucja, która pozwala dziecku szybko znaleźć dom, a rodzicom adopcyjnym opiekę nad dzieckiem i tworzenie więzi z nim od najwcześniejszych momentów życia dziecka.

„Bywają sytuacje, gdy matka – będąc w niechcianej ciąży lub obawia-

jąc się, że nie będzie w stanie utrzymać kolejnego dziecka – woli zatroszczyć się o jego los zanim dojdzie do porodu. Adopcja ze wskazaniem to najlepsza droga, żeby dziecko trafiło do konkretnej rodziny zamiast do pogotowia opiekuńczego, gdzie często zapomniane będzie czekać na poprawę losu” – jak można przeczytać na stronie www.adopcjazewskazaniem.com.pl.

Projekt zmian

Zdaniem Rzecznika Praw Dziecka adopcja ze wskazaniem powinna służyć adopcji wewnątrzrodzinnej, czyli sytuacji gdy z istotnych powodów opiekę nad dzieckiem przekazuje się najbliższemu krewnym.

Komisja Kodyfikacyjna Prawa Rodzinnego przy Rzeczniku Praw Dziecka opracowała projekt zmian regulujący adopcję ze wskazaniem. Propozycja definiuje „adopcję ze wskazaniem”, ograniczając „wskazanie” do grona osób spokrewnionych i powinowaconych z dzieckiem.

Zdaniem rzecznika należałoby rozważyć zmianę art. 119 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego przez dodanie do niego paragrafu w następującym brzmieniu: „jeżeli jest to zgodne z dobrem dziecka, przysposobienie może nastąpić, na wniosek osoby wskazanej przez matkę lub ojca, którą może być wyłącznie krewny lub powinowaty dziecka”. Według Rzecznika w ten sposób adopcja „ze wskazaniem” zostaje w jasny sposób określona w przepisach i reguluje zjawisko występujące w praktyce. „Wskazanie” przez rodzica osób przysposabiających zostaje ograniczone do krewnych i powinowatych dziecka, którzy zachowują prawo do podjęcia samodzielnej decyzji, czy chcą w takim przypadku wystąpić o przysposobienie. Osoby trzecie, nie będące krewnymi lub powinowatymi dziecka, zostają wykluczone z grona osób, które mogą być wskazane jako osoby adoptujące. Daje to rodzicom możliwość decydowania o przyszłości dziecka, nie pozwalając jednocześnie na doprowadzenie do przysposobienia wyłącznie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez matkę biologiczną.

Apelując o wprowadzenie przepisów regulujących adopcje ze wskazaniem, Rzecznik Praw Dziecka w kwietniu br. wystąpił z pismami do Ministra Sprawiedliwości, Ministra Pracy i Polityki społecznej oraz do przewodniczącego sejmowej Komisji Polityki Społecznej i Rodziny.

Tymczasem adopcja ze wskazaniem wielu osobom kojarzy się z handlem dziećmi, podziemiem adopcyjnym. Większość matek szukających dla swego dziecka kochającej rodziny, zapewniającej dziecku dobre warunki czyni to z troski o przyszłość dziecka i nie żąda pieniędzy, ewentualnie pomocy w zakupie leków, witamin czy żywności w okresie okołoporodowym. Tak jak w każdej dziedzinie życia, zdarzają się patologie, bywają matki, które chcą sprzedać własne dziecko, a także kupujący kandydaci na rodziców adopcyjnych. Są też pośrednicy, zarabiający na adopcjach ze wskazaniem – adwokaci czy osoby mające kontakt z kobietami w ciąży, które znajdują się w trudnej sytuacji i podejmują decyzję o oddaniu dziecka konkretnej rodzinie.

Bywają też pary, często ludzie po czterdziestce, którzy „chcą noworodka”, pary, które nie przeszły kwalifikacji w ośrodkach, osoby zamożne, dla których dziecko jest kolejnym „projektem”, a jego dobro jest sprawą drugorzędną.

Zdarzają się sytuacje, gdy matka biologiczna zmienia zdanie i, pomimo że dziecko jest od urodzenia u kandydatów na rodzinę adopcyjną i jest już kochane przez nowych rodziców, odbiera im swoje dziecko.

Zaletą adopcji ze wskazaniem jest fakt, że rodzice adopcyjni znając matkę „swego” dziecka, wiedzą czy jest genetycznie obciążona, czy matka paliła papierosy i piła alkohol w czasie ciąży, czy będzie zdrowe. Wiedząc o obciążeniach, dokonują świadomego wyboru. Chociaż mogły wiedzieć tylko to, co matka biologiczna będzie chciała im przekazać.

Z wymienionych powyżej względów Komisja Kodyfikacyjna Prawa Rodzinnego przy Rzeczniku Praw Dziecka opracowała projekt zmian regulujący adopcję ze wskazaniem. Propozycja definiuje „adopcję ze wskazaniem” ograniczając „wskazanie” do grona osób spokrewnionych i powinowaconych z dzieckiem. ■

Grażyna Starzyńska